Négyszögölről négyzetméterre, lépésről lépésre, avagy 106 év története jogszabályi dióhéjban

Herczeg Ferenc

DOI: [10.30921/GK.72.2020.6.2](https://doi.org/10.30921/GK.72.2020.6.2)

Absztrakt: Ma már természetes számunkra, hogy a Nemzetközi Mértékrendszer SI (Système International d'Unités) alapján éljük az életünket. Ehhez azonban nagyon hosszú időre volt szükség, különösen a földügyi szakigazgatás terén. Az egységes ingatlan-nyilvántartás létrehozása hazánkban – a korábbi nyilvántartási adatokból – 1973-ban kezdődött, és 1980-ban ért véget. Elmondhatjuk, hogy a méterrendszer bevezetése a Szent Korona területeire és a tényleges méter-alapú közhiteles ingatlan-nyilvántartás megvalósítása 106 év alatt megoldásra került Magyarországon.

Abstract: Today it is natural for us, that our professional life is under the regulations of Système International d'Unités (SI). But it has been a long time until our profession accepted them, especially in the field of Land Administration. Establishment of Unified Hungarian Land Registry, which has been based on the earlier register's data, started in 1973 and finished in 1980. We can conclude, that the introduction of metric system for the territories of Holy Crown and the operative, metric, authentic Land Registry have been finalized in 106 years in Hungary.

Kulcsszavak: kataszter, méter, négyszögöl

Keywords: cadastre, metre, square fathom

A méter

A hosszúság és a távolság megállapításában a franciák jeleskedtek. A görög metron szóból származtatva méternek (mérték, távolság a jelentése) nevezték el az új hosszúsági egységet. Alapja a Föld Párizson áthaladó délkörének negyvenmilliomod része volt.

A méréseket már 1791-ben elkezdték, a párizsi csillagvizsgálón áthaladó délkör 10 foknyi szakaszán, valamint a Dunkerque és a Barcelona közötti szakaszon. A szakasz előnye az volt, hogy mindkét oldalra kiterjedt a 45 fokos szélességi kör, végpontjai pedig a tengerszinten voltak. 1795-ben elkészült az etalonrúd, a „levéltári méter”, amely egy sárgaréz rúd, egy mérőhasáb volt. 1798-ban befejeződött a két expedíció (két helyszínen mérték), és végül 1 méter 443,296 párizsi vonal lett. A 19. század végén a különböző nemzetközi mérésügyi bizottságok már a tárgyasult méterrudakat tekintették a rendszer alapjának; egy 1874-es magyar javaslat is erre ösztönzött.

Az első lépés

Az 1874. évi VIII. törvénycikk a métermérték behozataláról kimondta, hogy „a magyar korona országaiban az eddig használt mértékek helyett új mértékrendszer hozatik be, melynek alapja a méter, tízes felosztással

és többszörözéssel. Alapmértékül az országos levéltárban őrzött platinapálcán két vonással jelzett távolság szolgál, mely 1870. évben a magyar kormány és a francia kormány részéről kiküldött bizottság által a párizsi állami levéltárban lévő eredeti méterpálcával (mètre des archives) egybehasonlítottván, ahhoz mérve a fagyponthoz 16 Celsius foknyi mérsékletnél 1.00000219 méternek találtatott”¹.

Ez alapján a magyar korona alá tartozó területeken ettől kezdve mindenki hosszsmérésre a métert, területmérésre pedig a négyzetmétert használta. DE, mint hogy mindig is voltak kivételek, így most is lettek. A törvénycikk úgy rendelkezett, hogy „A földterület mennyisége jogügyletekben és mindennemű magánjogi okiratban a 16. §-ban² meghatározott időn túl is az eddigi mérték bejegyzések is az eddigi szabályok szerint eszközleendő, szabadságukban állván a feleknek, az okiratokban az eddigi mértékhez az új mértéket is

hozzáírni. A földadó-alap tekintetében a törvényhozás további intézkedéséig szintén a jelenlegi területmérték tartatik fenn.”

Ez azt jelenti, hogy a telekkönyv és a földadó tekintetében továbbra is a kataszteri hold és a négyszögöl maradt a mértékegység. Ugyanakkor 1874-ben megalakult a helyhatóságok irányítása alatt működő mértékhitelítő hivatalok tevékenységét ellenőrző Magyar Királyi Mértékügyi Bizottság.

Csatlakozás

Hogy a méterrendszer mielőbb bevezetésre kerüljön, az Osztrák–Magyar Monarchia és a Német Birodalom, Belgium, Brazília, az Argentína, Dánia, Spanyolország, az Amerikai Egyesült Államok, Franciaország, Olaszország, Peru, Portugália, Oroszország, Svédország és Norvégia, Svájc, Törökország és Venezuela között 1875. évi augusztus 13-án Párizsban aláírt egyezmény az **1876. évi II. törvény-nyel** „az országgyűlés által elfogadott és a szerződő felek részéről szokott módon megerősített, ezennel az ország törvényei közé iktatottik.”

A szerződő felek az első cikkelyben rendelkeztek arról, hogy:

»A magas szerződő felek kötelezik magukat, hogy „nemzetközi súly- és mértékhitelital” neve alatt tudományos és állandó intézetet, melynek

¹ Magyarország 1889. szeptember 24-én kapta meg azt a 14-es sorszámú méteretalon másolatot

² 16. § A jelen törvényben meghatározott új mértékrendszer 1876. január 1-én lép érvénybe, s ezen időponttól kezdve a közforgalomban a 18. §-ban tett kivétellel kizárólag az ezen törvényben meghatározott mértékek használandók.

székhelye Páris leend, közös költségen alakítani és fenntartani fognak.»

A méteregegyezmény aláírói között ott volt az Osztrák–Magyar Monarchia részéről Apponyi Rudolf párizsi nagykövet is, és ezzel jogot szereztünk a méter- és a kilogrammetalon egy-egy példányára.

„Kruspér István a Műegyetem ajánlása alapján szintén Szily Kálmán akadémikussal együtt képviselte Magyarországot a párizsi méterértekezleten 1870–1874 között, amelynek keretében aktív részvételt vállalt a nemzetközi méteregegyezmény (Convention du Mètre) előkészítésében. A többször összeült méterértekezlet célja lényegében az volt, hogy a méter általános elfogadását ajánlja minden államnak, és javaslatot kellett tennie olyan nemzetközi szervezet létrehozására, amely a méterrendszer világméretű elterjesztését intézi. (A javaslat szerint 1875-ben életre hívott szervezetek eredeti hármas tagozódásban ma is fennállnak és működnek.) Kruspér István már az 1870. augusztusi méterértekezletről és a korábbi kapcsolódó tudományos tevékenységéről az 1871. február 13-án tartott akadémiai rendes tagsági székfoglaló előadásában számolt be (Kruspér 1871). Kruspér diplomáciai sikert is aratott, mert az osztrák küldött akarata ellenére el tudta érni, hogy Magyarországot mint önálló államot vegyék figyelembe, és külön

szavazati jogot kapjon (Regőczy, 1968).” (Ádám 2019)

Csak érdekességként: a nadapi magassági főlappontot 1888-ban vezették le az Adriai-tenger közep-vízszintjéhez képest, és már méterben történtek a magasságmérések. (Busics 2010) Amíg a második katonai felmérés során készített térképek méretaránya (1:28 800) a bécsi öles mértékrendszerhez kapcsolódik, és a magassági adatok is bécsi ölben szerepelnek, addig a harmadik katonai felmérés térképi méretaránya (1:25 000) már méterrendszerű, és a magasságok is méterben szerepelnek a térképen.

A kivételek

Tíz évvel később a *telekkönyvi betétek szerkesztéséről* szóló **1886. évi XXIX. törvénycikk**³ úgy rendelkezett, hogy:

„3. § Mindegyik betét A. birtokállási, B. tulajdoni és C. teherlapból áll.

Az A. lap, melybe az illető telekkönyvi jószágtestnek a telekjegyzőkönyvben kitüntetett jogi természete is bejegyzendő, hat rovatból áll. Ebből a 4-ik rovatba írandó a kataszteri felmérés alapján a térfogat...”

A törvény a korábbi „földterület mennyisége” szófordulat helyett a

³ Szentesítve: 1886. VII. 14. Kihirdetve: 1886. VII. 22.

„térfogat” megnevezést alkalmazta a területi mértékre és nem rögzítette annak mértékrendszerét. Ezt a végrehajtási rendelete határozta meg.

Ez az utasítás kataszteri holdban tartotta nyilván a területet. Egy kataszteri hold 1600 négyszögöl, ami 0,575464 hektárral vagy 5754,64 négyzetméterrel egyenlő. Egy hektár 1,7377 kataszteri holdnak felel meg. Mivel egy bécsi mérőföld 4000 bécsi ölnek felelt meg, ezért 10 000 kataszteri hold megegyezett egy osztrák négyszögmérőfölddel, vagyis 57,5464 km²-rel.

Érdeemes megjegyezni, hogy a telekjegyzőkönyv itt „állítólagos” térmértéket tartott nyilván. Amennyiben az adómunkálatok még nem voltak elvégezve valamely településen, úgy nem részlet-számokat [az e részbeni szóhasználat: helyrajzi számokat (Parzellen Zahlen)] kellett alkalmazni egy-egy jószágtest esetében, hanem helyszínelési számok (Lokalisirungs-Zahlen) voltak bevezetendők. A térmértéket ez esetben is hitelesen kellett igazolniuk a birtokosoknak, és ha nem volt ilyen térkép (melyen a terület fel volt tüntetve), a választmány volt jogosult megbecsülni a térmértéket katasztrális holdakban. Ez esetben jelölni azt, hogy „állítólagos térmérték” került alkalmazásra. A telekkönyvi előmunkálatokról szóló fenti két jogszabályt az 1855. évi február 26-ki cs. kir. Igazságügyminiszteri rendelet

664

MAGYARORSZÁGI RENDELETEK TÁRA. 1888.

II. minta.

Betét.

Kesz.

1. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Helyrajzi szám		Kataszteri térmérték 1600 □ öles holdakban	Kataszteri tiszta jövedelem	Jegyzet
			hold □ öl	frt kr	
I.					
Nemesi birtok.					
1.	1.	Kastély a nagy téren 14. ö. i. sz. udvarral, angol kerttel	7	— 200	—
2.	7.	Tisztartói lak, gazdasági épületek, udvarral	12	— 170	—
3.	127/1.	Szántóföld a darvas dűlőben	307	— 1842	—
4.	127/2.	Ugyanott	43	—	—
5.	147.	Szántó a csallagos dűlőben	700	— 4200	—
6.	417/1.	Rét a Szilason	42	— 252	—
7.	417/2.	Ugyanott	300	—	—

Illetli a 128. h. r.
sz. ingatlan-ter-
helő adó szolgálat
(1886. évi 200. szám.)

Ártér.

Ártér.

1. ábra. Utasítás a telekkönyvi betétek szerkesztéséről intézkedő 1886. évi XXIX. törvénycikk végrehajtása tárgyában

1274

MAGYARORSZÁGI RENDELETEK TÁRA. 1893.

III/a minta.

Debreczen.

77. szám.

A. Birtoklap.

Hely- rajzi szám		Állítólagos termérték	Jegyzet
	Szép Mihály (nős Nagy Máriával). + Szabad birtok.		Öröklés B. 2—4.
1	777 Ház 45. összeir. sz. a. a fő-utczában, udvarral	—	500
2	2453 Szántóföld a Keresztúton	8	200
3	3402 Szántóföld a Kecskésben	4	—
4	3870 Szántóföld a felső porondon	5	650
5	4850 Rét a Füzesben	2	800
6	4351 Rét ugyanott	1	400
7	5200 Rét a Vizesben	3	640
8	6025 Szőlő a Homokosban	—	950
9	6026 Szőlő ugyanott	—	625
10	6027 Szőlő ugyanott	—	550
11	6115 Szőlő ugyanott	—	300
			B. 1.
			B. 1.
			B. 12.

2. ábra. Minták a 19.665/1893. I. M. számú Utasításhoz

a telekjegyzőkönyvek szerkesztése és hitelesítése tárgyában követte (Über die Verfassung und Beglaubigung der Grundbuchs-Protokolle). (Matúz 2002)

Ezt követően 21 évig minden maradt a régiben, mígnem hatályba nem lépett a mértékekről, ezek használatáról és ellenőrzéséről szóló **1907. évi V. törvénycikk**. Ez a törvényünk is határozottan kijelentette (megerősítve a korábbi 1874. évi VIII. törvénycikket), miszerint:

„A magyar szent korona országainak területén a közforgalomban, vagyis szolgáltatások terjedelmének megállapítása céljából, a jelen törvényben megengedett kivételektől eltekintve, csakis az ezen szakaszokban megállapított mértékegységek, valamint azoknak, azok felének, kétszeresének, ötszörösének, tízszeresének vagy húszszorosának megfelelő mértékek és csakis oly mérő eszközök használhatók, a melyek a mért mennyiséget, a jelen törvényben megállapított egységekben fejezik ki.”

A törvénycikk törvényes hosszúság-mértékegységként a métert határozta meg az alábbiak szerint:

„A méter a 1889-ik évi párisi első általános mértékügyi értekezlet által nemzetközi méter alapmértéknek elismert és a nemzetközi mérték hivatalban Sevresben⁴ őrzött iridium platina-rudon a méter jelzésére szolgáló két vonásnak az olvadó tiszta jég hőmérsékleténél középén mért távolsága.

A magyar szent korona országában a hosszúság-mértékek meghatározására alapmértékül az az iridiumplatina-rud szolgál, a melyet az említett mértékügyi értekezlet, mint a nemzetközi méternek 14. számú mását, sorsolás útján a hosszúság országos alapmértékéül Magyarországnak juttatott.”

A törvény itt is hagyott egy kiskaput. Nevezetesen a 13. § kimondja, hogy:

„A jelen törvényben meghatározott törvényes mértékek használata alól a következő kivételek állapíttatnak meg:

1. A földterület mennyiségének kifejezésére az alábbi 14. § értelmében⁵

átszámított régi mértékek használata érintetlenül marad mindaddig, amíg az adókataszterben és a telekkönyvben az ingatlanok területe a jelenleg alkalmazásban levő mértékegységekben fejeztetik ki.

A felek ügyleteikben az eddigi mértékek mellett a jelen törvény 3-ik §-ában meghatározott új mértékeket is használhatják.”

Ez azt jelenti, hogy a magyar Szent Korona⁶ országainak területén használt legnagyobb köznyilvánlvtartásban, a telekkönyvben továbbra sem volt kötelező használni a méteren alapuló négyzetmétert.

Az 1907. évi törvénynek azonban volt egy új rendelkezése.

»23. § A mértékügynek a magyar szent korona országainak egész területére kiterjedő egységes műszaki vezetésére Budapesten „Magyar Királyi Központi Mértékügyi Intézet” állíttatik fel.«

A métermérték ügyében a 1921. évi október hó 6-án Sèvres-ben kötött nemzetközi pótegyezmény becikkelyezéséről és a kapcsolatos intézkedésekről szóló egyezményhez Magyarország is csatlakozott, amely az **1925. évi XXIX. törvénnyel** került kihirdetésre 1925. X. 29-én. „A métermérték ügyében 1875. évi május hó 20-án Párisban kötött és az 1876. évi II. törvénycikkbe iktatott nemzetközi egyezmény módosítása tárgyában 1921. évi október 6-án Sèvresben létrejött nemzetközi pótegyezmény a magyar állam törvényei közé iktattatik.” A törvény lényegében az 1876. évi II. törvénnyel történt csatlakozásunknak a nemzetközi súly- és mérték hivattal szembeni költségeit taglalja:

„6. Cikk. A nemzetközi Hivatal évi költségellátmánya két részből áll (állandó és kiegészítő részből).

Az állandó rész elvben 250,000 frank, azonban a Bizottság egyhangú

tékegységeknek az 1874:VIII. törvénycikk hatályba lépte előtt használatban volt régi mértékekhez való számszerű viszonya a következő:

1 bécsi öl annyi mint 1.89648: egy egész, nyolczvankilenczszázhatvanhatnyolcz százszázredrész méter.

1 bécsi négyszögöl annyi mint 3.5966: három egész, ötezerkilencszázhatvanhat tízezredrész négyszögöl méter.

⁶ Az eredeti törvényben a „magyar szent korona országai” írásmódot alkalmazták. (Szerk.)

határozatával 300,000 frankig felemelhető. Ez azokat az Államokat és önkormányzattal rendelkező Gyarmatokat terheli, amelyek a hatodik általános Értekezletet megelőzőleg hozzájárultak a Méteregegyezményhez. A Méteregegyezményhez való csatlakozással járó előnyök és jogok a három éven át nem fizető Államokkal szemben felfüggesztetnek.”

A kettősség korszaka

Az **1938. évi XI. törvénycikk** a kivételes telekkönyvi eljárások egységes szabályozása tárgyában továbbra is megerősítette a bécsi öles rendszer használatát. 7. § „A telekkönyvi betétekben az A. lapon a földrészletek helyrajzi számát és területét az állami földmérés, művelési ágát pedig a földadókataszter adataival egyezően kell feltüntetni. Ennek a törvénynek hatályba lépése után felmért községek telekkönyvi betéteiben a területet hektárakban, négyzetméterekben is fel kell tüntetni. Ugyanez a szabály áll akkor is, ha az állami földmérés korábban fogantatott ugyan, de a földmérési munkálatok a területi adatokat hektárakban és négyzetméterekben is feltüntetik.”

A m. kir. minisztérium **1939. évi 9.900. M. E. számú rendelete**, a gazdátartozások fizetésére vonatkozó rendelkezéseknek a Magyar Szent Koronához visszacsatolt felvidéki és a kárpátaljai területekre kiterjesztéséről. 33. § (3) „A jelen rendelet alkalmazásában 1 hektárt 1 kataszteri hold 1180.4 négyzetöl nagyságú, 1 négyzetmétert pedig 0.278 négyzetöl nagyságú területtel kell egyenlőnek tekinteni.”

A törekvés a méterrendszerre történő átállásra jogalkotási szinten 41 év várakozás után továbbra is csak lassan haladt előre. Az **1948. évi IV. törvénycikk**⁷ a méterrendszernek a földadókataszteri munkálatokban és a telekkönyvben való alkalmazásáról szól. Ennek értelmében, a földadókataszteri munkálatokban és a telekkönyvi betétekben (telekjegyzőkönyvekben) a területi adatokat kizárólag méterrendszerben kell feltüntetni. Az egyéb mértékrendszerben bejegyzett korábbi adatokat pedig

⁴ A helyes forma: Sèvres (Szerk.)

⁵ 14. § A jelen törvény 2-12. szakaszaiban meghatározott mértékeknek, illetőleg mér-

⁷ Magyar Közlöny 1948. év 273. száma

3. ábra 1948. évi LV. törvénycikk⁸

4. ábra. Az 1948. évi LV. törvény végrehajtási rendelete¹⁰

fokozatosan méterrendszerre kell átszámítani.

„Magyarország az első országok közé tartozik, amelyek a méterrendszert bevezették. Már 74 évvel ezelőtt, az 1874:VIII. törvénycikkkel történt nálunk a méterrendszer elfogadása és törvénybeiktatása; a szóbanlévő törvénycikk 16. §-a szerint az új mértékrendszer az 1876. évi január hó 1-ével lépett életbe és ettől kezdve a hosszúság-, terület- és űrmértékeket csak a méter mértékrendszer egységeivel volt szabad kifejezni. Kívételt képezett a földterület, amelynek nagyságát ezután is a régi mértékek, vagyis a bécsi örendszerről származó négyzögről és kataszteri hold útján kellett kifejezni.

A törvényhozó tehát csak rövid átmeneti időre szándékozott fenntartani e kivételt. Ennek ellenére azóta 41 év telt el és a bécsi öl mértékrendszer nálunk még mindig általános használatban van, jóllehet azt ma már rajtunk kívül sehol, még Ausztriában sem használják. Feltétlenül szükséges tehát ennek az állapotnak a mielőbbi megváltoztatása és a földadókataszteri munkálatokban, valamint a telekkönyvben a méterrendszer alkalmazásba vétele annál is inkább, mert a régi rendszer fenntartása felesleges és nagy hátránnyal jár annak folytán, hogy a földmérés méterrendszerben történik, a földmérés adatainak a

földadókataszterbe és a telekkönyvbe való bevezetése pedig a felmért adatoknak hosszas és körülményes számításként útján a négyzögről rendszerbe való átszámítását teszi szükségessé.⁹”

Az 1948. évi LV. törvény végrehajtási rendelete a földadókataszteri és telekkönyvi munkálatokban előírta, hogy hektárban és négyzetméterben is fel kell tüntetni a területi adatokat.

Ezt a rendeletet a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány az állami földnyilvántartásról szóló 1963. évi 32. számú törvényerejű rendelet végrehajtására kiadott 37/1963. (XII. 24.) számú rendeletével hatályon kívül helyezte. Ugyanekkor az állami földnyilvántartásról szóló 1963. évi 32. törvényerejű rendelet kimondta, hogy:

„5. §. A földrésztelkek területi adatait az állami földnyilvántartásban méterrendszerben kell feltüntetni. A Minisztertanács átmenetileg ettől eltérően rendelkezhet.”

Tehát a kiskapu megint nyitva maradt és tovább folytatódott a ketős nyilvántartás. Viszont a rendelet határozott lépéseket tett az egységes ingatlan-nyilvántartás felé, mivel meghatározta, hogy az állami földnyilvántartás alapmunkarészei: a földnyilvántartási térkép, a községi földkönyv, a

birtokív és a községi összesítők már mind méterrendszeren alapultak. A végrehajtási rendelet pedig meghatározta az állami földnyilvántartás célját.

„1. §. Az állami földnyilvántartásnak az 1963. évi 32. számú törvényerejű rendelet 1. §-ában meghatározott célját

- a) részletes felméréssel készített térképek és ezekről számított területi adatok,
- b) a kezelő, a használó és a tulajdonos személyére vonatkozó telekkönyvi bejegyzések, valamint az illetékes államigazgatási szervek határozatai és intézkedései, végül
- c) a földrésztelkek tényleges művelési ágának és értékszámainak meghatározása

alapján készített nyilvántartás útján, továbbá e nyilvántartás adatainak a népgazdaság igényei szerinti rendszeresítésével kell megvalósítani.”

Az egységes ingatlan-nyilvántartás

Az 1970-es évek elején az akkori kormányzat döntött a telekkönyv és az állami földnyilvántartás összevonásáról. A két nyilvántartás tartalmában bizonyos párhuzamosságok voltak, az ingatlanok adatainak nagy része (fekvés, helyrajzi szám, terület, művelési ág, a tulajdonos, kezelő, használó neve) mindkét nyilvántartásban szerepelt.

⁸ Magyar Közlöny 1948. év 273. száma

⁹ 1948. évi LV. törvénycikk indokolása a méterrendszernek a földadókataszteri munkálatokban és a telekkönyvben való alkalmazásáról

¹⁰ Magyar Közlöny, 1950. évi 17. szám

Azonban a nyilvántartások egyike sem volt teljes, mert az állami földnyilvántartás nem tartalmazta az ingatlanokhoz kapcsolódó egyes jogokat (például telki szolgalmat, jelzálogjogokat, tartási jogot), a telekkönyvi nyilvántartásban pedig nem szerepeltek a közterületek, a tényleges művelési ágak és a földmínőségre vonatkozó adatok.

Az egységes ingatlan-nyilvántartási rendszer és szervezet kialakításáról, valamint a földügyi szakigazgatási tevékenység továbbfejlesztéséről szóló **1042/1971. (IX. 29.) kormányhatározat** egy új ingatlan-nyilvántartás kialakítását rendelte el.

„1. Az ingatlanokról eddig külön vezetett állami földnyilvántartás és telekkönyv összevonásával egy szervezeten belül új, korszerű, egységes ingatlan-nyilvántartási rendszert kell kialakítani és fokozatosan megvalósítani.

2. Az új ingatlan-nyilvántartást az állami földnyilvántartás és a telekkönyv adatai, továbbá az alapul szolgáló térképek összehasonlítása útján kell elkészíteni. Ellérés esetén a valóságos adatokat, jogokat, tényeket a helyszíni állapot szükség szerinti felméréssel, illetőleg az érdekeltek meghallgatásával kell megállapítani és a vonatkozó jogszabályok előírásainak megfelelően rendezni. A rendezés során az ingatlanokra vonatkozó jogok tekintetében a telekkönyvi, a földrészlet egyéb adatai és térképi ábrázolása tekintetében pedig a földnyilvántartási és földmérési adatokból kell kiindulni.

Az egységes ingatlan-nyilvántartási rendszer teljes megvalósulásáig azokban a községekben, amelyekben még nem tértek át az egységes ingatlan-nyilvántartásra, a jelenlegi telekkönyvi betéteket (telekjegyzőkönyveket), illetve a földnyilvántartási munkarészeket kell továbbvezetni.”

A fenti kormányhatározat azonban nem rendelkezik arról, hogy a területi adatok esetében el kell végezni a négyzetméterre történő átváltást.

A kormányhatározat meghatározta a jogi szabályozásra, az ingatlan-nyilvántartás létrehozására és vezetésére vonatkozó legfontosabb irányelveket is, és ennek nyomán alkották meg az ingatlan-nyilvántartásról szóló **1972. évi 31. számú törvényerejű rendeletet** és

a végrehajtására vonatkozó többi jogszabályt. Az új ingatlan-nyilvántartás kialakításával egy időben megtörtént a négyezögölről a méterrendszerre történő áttérés is.

Az egységes ingatlan-nyilvántartás létrehozása hazánkban a korábbi nyilvántartási adatokból 1973-ban kezdődött, és 1980-ban ért véget. 3026 község és 96 város adatai kerültek átalakításra négyezögölről négyzetméterre az akkori papíralapú tulajdoni lapokon. Elmondhatjuk, hogy a méterrendszer bevezetése és a tényleges méteralapú közhiteles ingatlan-nyilvántartás megvalósítása 106 év alatt történt meg Magyarországon.

A mérésügyi törvény végrehajtásáról szóló 127/1991. (X. 9.) korm.-rendelet 3. § (2) bekezdés értelmében a jogalkotó hagyott egy lehetőséget a földügyi szakigazgatásnak is, hogy hagyományörzésből, a nagy múlttal rendelkező kataszteri hold és négyezögöl mértékegységet is megjelenítsék. „3. § (2) A törvényes mértékegységben megadott mérési eredmény vagy érték után a mennyiség nagysága más mértékegységben is kifejezhető.”

Tudjuk, hogy az egységes ingatlan-nyilvántartás része a hozzá tartozó ingatlan-nyilvántartási térkép is. Az NKP felgyorsítása¹² mely a papíralapú ingatlan-nyilvántartási térképek digitális alaptérképi adatbázisba (a továbbiakban: DAT) történő áttérését célozta meg, csak úgy volt megvalósítható, hogy mellőzni kellett az igen költség- és időigényes terepi újfelméréseket, és a meglévő térképi állományt irodai úton digitalizálták. A digitális átalakításakor az ország ingatlan-nyilvántartási térképei hat különböző vetületi rendszerben és különböző méretarányokban álltak rendelkezésre, amelyeket különböző pontossági követelményeket előíró felmérési utasítások alapján készítették. Az összes kataszteri térkép mára EOV-vetületben, méterrendszerben,

Törvényerejű rendelet

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1972. évi 31. számú törvényerejű rendelete az ingatlan-nyilvántartásról

III. Fejezet

AZ INGATLANNYILVÁNTARTÁS MÓDJA

10. §. (1) Az ingatlan területét méterrendszerben (hektár, négyzetméter) kell nyilvántartani.

5. ábra. Az új ingatlan-nyilvántartás¹¹

digitálisan áll rendelkezésre, de ez korántsem jelenti, hogy egységes tartalmú és pontosságú lenne. A bécsi öl még napjainkban is kísért, ugyanis ha felmérési vagy térképezési hibát kell kivizsgálni, akkor bizony elő kell venni az eredeti felmérések térképeit, amik többségében bécsi öles rendszerűek és abból adódóan 1:2880-as méretarányúak.

Irodalom

- <http://jogiportal.hu/>
<https://library.hungaricana.hu/>
<https://magyarkozlony.hu/>
<https://termvil.hu/2019/09/12/bucsu-egy-etaltontol/>
<https://net.jogtar.hu/>
<https://adtplus.arcanum.hu/hu/collection/MagyarKozlony/>
[https://hu.wikipedia.org/wiki/Hold_\(mértékegység\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Hold_(mértékegység))
http://doktori.bibl.u-szeged.hu/4870/1/2002_matuz_gyorgy.pdf
<https://adtplus.arcanum.hu/hu/collection/MagyarKozlony/>
<https://24.hu/tudomany/2011/04/07/merfoldko-a-meter-a-hivatalos-hosszmertek-1795/>
 Ádám József 2019. 200 éve született Kruspér István. In Magyar Tudomány 180, pp. 266–270 Akadémiai Kiadó, 2019.
 DOI: [10.1556/2065.180.2019.2.11](https://doi.org/10.1556/2065.180.2019.2.11)
 Busics György 2010. A szintezési hálózatok és a magassági alappontsűrítés https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0027_GEh6/ch01s08.html
 Matúz György 2002. A telekkönyv intézménye Magyarországon 1855–1960 Doktori (PhD) értekezés. Kézirat. Debrecen, p. 274

Herczeg Ferenc
földmérőmérnök

Lechner Nonprofit Kft.
ferenc.herczeg@lechnerkozpont.hu

¹¹ Magyar Közlöny 1972. év 108. száma

¹² A Nemzeti Kataszteri Program megvalósításáról, végrehajtásának felgyorsításáról szóló 2122/2003. (VI. 6.) korm.-határozat